

A „széplelkű csótány” a Baradlában

A mélységek félelme és öröme — A pokol tornáca

Az embereket mindig is vonzották az elérhetetlen magasságok és mélységek. A természet nagy kihívásai. Az Aggtelek környéki barlangvilág Európa egyik legnagyobb cseppkőbarlang-rendszer. Csokonai a „pokol tornácának” nevezte félelmetes méretei miatt.

A Baradla-barlangban harminc év körüli, „vállaltan” névtelenségbe burkolózó férfi próbált bevezetni a barlangszat rejtelmeibe.

— Azok az emberek, akik kint esetleg össze-összekapnak valamin, a föld alatt teljes egyetértésben dolgoznak, mert ennek csak így van értelme. A barlangász — megmondom őszintén — elég durva ember, szemtelen, sok hibája van, de mikor lekerül a föld mélyére, csak a jó tulajdonságai érvényesülnek. Aki nem ilyen, azt hamar kilöki a társaság. Az ember talál magának egy csoportot, lassan megkedveli őket, egyre többet eljár velük az érintetlen természetbe. Ha valakinek van hozzá érzéke — és a szervezete, idegállapota bírja a bezártságot, a sötétséget —, akkor a lenti szépségek tökéletesen meg tudják ragadni. Ha még találhat is valami újat, fölfedezhet valami ismeretlent, ez olyan élmény, amit nagyon nehéz szavakban megfogalmazni.

A hegymászók is arra törekednek, hogy olyan helyre jussanak el, ahol előttük még senki sem járt, az a céljuk, hogy megmásszanak egy csúcsot, és maguk alatt tudják az egész vidéket. A föld mélye sokkal földérintetlenebb. A küszködés a lényeg. Az, hogy valamiért meg kell küzdeni, többletérzést ad. Ez éppolyan, mintha valaki megvesz egy asztalt, szekrényt, vagy saját maga barkácsolja össze. Ha saját maga csinálja, sokkal jobban örül neki.

A barlangban — természetes körülmények között — mindenért meg kell küzdeni. Rengeteg veszélyforrás leselkedik arra, aki lemerészkedik a föld mélyére. A mélység veszélyes azért is, mert leeshet az ember, ha pedig alul van, akkor azért, mert valami ráeshet. Egy gyűszűnyi agyaggalacsinn, ha ráesik húsz méterről, a legrosszabb esetben eltörheti az ember vállát, hiába van rajta három réteg ruha. Arról ne is beszéljünk, ha esetleg kő esik le vagy a társ fölszerelése. A másik ilyen veszélyforrás a kőomlás, ami elég gyakran előfordul. Egy rézsús kőomlás — amikor 45 vagy 60 fokos szögben állnak a kövek — rendkívül veszélyes, mert bármikor megcsúszhat, az emberrel együtt. A barlangásznak mindig utána kell járni, hogy honnan jött a kő.

— Miért?

— Azért, mert mi állandóan az ismeretlen, a földérintetlen, új szépségeket keressük, és ahonnan a kő kiesett, ott biztos üregnek kell lenni. A szűk helytől sokan félnek, de a barlangász olyan, mint a „széplelkű csótány”, minden üregbe be akar lesni, hogy

megnézze, mi van mögötte. A szűkület azért veszélyes, mert bele lehet ragadni. Aki beszorul, bentmarad. Az ennyire drasztikus eset ritka, de olyan már többször előfordult, hogy napokig bentmaradt valaki.

— Szokott félni?

— Barlangban soha. Az viszont elég gyakran előfordul, hogy másokat szoktam féltetni, de azért vagyunk többen, hogy egymásra vigyázzunk.

— Hogyan kezdődött?

— A Villányi-hegységben laktunk. Tizennégy éves koromban a haverokkal lementünk egy barlangba. Nagy balhé lett belőle. Apám pedig elvitt egy barlangászcsoporthoz, és azt mondta: vagy itt maradsz, vagy nem engedlek el sehova. Hát ottmaradtam. Dolgoztam Pécssett az uránbányában, voltam bűvár, most meg itt vagyok Aggteleken. Itt, a Baradla alatt húzódik egy hosszú alsó barlangrendszer, ami majdnem akkora, mint a felső. Ezt igyekszünk valahogy elérni. Nehéz dolgot, még bejutni sem sikerült.

— Honnan tudják, hogy létezik?

— A vízmennyiségből és a vízfeszítésből. Valahol kifolyik egy bizonyos mennyiségű víz egy külszíni lyukba, és az nem azon a forráson jön ki, mint a Baradla vize, hanem egy másikon. A vízmennyiségből már ki lehet mutatni, hogy mekkora üreg áll mögötte. Ha az ember egy lyukban megfesti a vizet és megfigyeli, hol jön ki, és ezeket a pontokat térképen összeköti, akkor egy több tíz négyzetkilométernyi területet kap. Ez azt jelzi, hogy ott komoly üregnek kell lennie. A Baradlában több mint 110 víznyelő van, és ebből 100 a hosszú alsó barlangba megy le, ami negyven méter mélyen van a jelenlegi barlang szintje alatt. Oda próbálunk lejutni. Két felől lehet elérni, a forrás és a víznyelő felől. Mi az utóbbit választottuk. Nagyon sokat dolgozom azon, hogy a munka biztonságos legyen. Három éve csináljuk, kétszer előntötte a víz az utat, és beszakadt az ácsolat.

— Ilyenkor nem ábrándulnak ki?

— Ha van lendülete a csoportnak, akkor nem. Egy kicsit elkáromkodjuk magunkat, de aztán csináljuk tovább. Egy ilyen hatalmas barlangot megtalálni akkora élmény, amit a bűdös életben nem lehet elfelejteni. Még a kisebb barlangok is nagy örömet jelentenek! Magyarországon körülbelül három ezer ismert zsomboly van...

— Talált már ilyen?

— Igen. Kinéztem magamnak egyet. Olyat, ami barlangász szemmel zsomboly, és elkezdtem bontani. Már száz órája dolgoztam rajta, mire bejutottam. Harmincnégy méter mély volt. Ilyenkor nagyon kell vigyázni mert egy új barlang igen veszélyes lehet. A felfedezés öröme azonban olyan nyomással nehezedik az emberre, hogy egyszerűen megfedezkedik mindenről. Egy ilyen aknabarlangban rengeteg a mozgó kő. Körül kell járni, és minden mozdíthatót lerúgni, hogy megszűnjön a veszélyforrás.

— Ha valaki talál egy új barlangot, elnevezheti?

— A 60–70-es években nagy divat volt a barlangászás, és mivel a barlangásztársadalomra nem jellemző a különböző csoportok közötti összhang, ezért előfordul, hogy egy barlangnak két-három neve is van. Itt, az Alsóhegyen van olyan barlang, aminek két szlovák meg három magyar neve van. Ezért célszerű: ha valaki talál valamit, azt jelentse be. Elvileg barlangot kutatni csak engedéllyel lehet. Ez szerintem megvalósíthatatlan. Azt senki nem tiltja meg, hogy én a felszínen barlangot keressek. Ha talállok valamit, és két méterre beásom magam, az már barlangnak számít. Olyankor mindenkit elkap a fölfedezés reménytelési lehetősége. A rendelet szerint ilyenkor le kellene tenni a fölszerelést, és fölmenni Budapestre, hogy háromnapos eljárással engedélyt kérjek, amit úgysem kapok meg, a Környezetvédelmi Minisztérium ugyanis az utóbbi két-három évben elérte, hogy senki semmit ne csinálhasson. Olyan előírások vannak, amiket képtelenség betartani. A mai napig nem tudom, hogy a turistákat hogyan vihetik be a barlangba anélkül, hogy bizonyos ismereteket ne szereznének. Mi van, ha valakit baleset ér? Ki fedezi a költségeket? Most volt egy csoport Franciaországban. Levitték őket különböző barlangokba, de csak úgy, ha előtte százfrankos biztosítást kötöttek. Enélkül le sem mehettek. Nálunk ilyesmiről még csak nem is hallottam...

Nagy kő esett le, amikor kiléptem a szabad ég alá. Szerencsére nem a barlang mennyezetéről, hanem a szívről. Az aggteleki barlangban nyitás óta nem történt komolyabb baleset, de az ördög nem alszik, főleg a „pokol tornácán” nem.

Kép-szöveg:
ÁGG KÁROLY

